

ARS LOCI. UMETNOST V PROSTORU SVETEGA.

Vas in vaše prijatelje prijazno vabimo na odprtje razstave

FIGURA VMES

akad. slikarja prof. mag. Črtomirja Freliha

v soboto, 27. junija 2015, ob 20. uri

v cerkvi Device Marije v Bovcu.

Razstava bo na ogled ob četrtnih in nedeljah med 19. in 21. uro.

Za ogled razstave izven urnika in druge informacije pokličite na +386 (0)31 643 147
ali obiščite spletno stran.

<http://www.artis.si/ArsLoc/ArsLoc.html>

Razstavo organizira Društvo Ars Bovec v sodelovanju s kuratoriko Moniko Ivančič Fajfar.

Zahvale:

Avtor, prostovoljci in podporniki Društva Ars Bovec, Apartma Jager Bovec.

V prehodu, pastel, akril, voščeni rezerviš, 60 x 46 cm, 2004

Č r t o m i r F r e l i h
F I G U R A V M E S

Cerkev Device Marije Bovec, 27. 6.- 13. 9. 2015

Figura vmes

Slikarska veščina je, podobno kot alkimistična znanost, mešanica razuma in intuicije. Slikar, podobno kot alkimist, stremi k preobrazbi snovi in preobrazbi sebe skozi snov.¹ V navidezni (med)prostor med snovni svet in svet duhovnosti se umešča tudi slikarstvo Črtomirja Freliha.

Frelihove podobe so povedne in sugestivne. Razgaljajo slikarjevo ustvarjalno doživetje in hkrati tudi od gledalca zahtevajo polnokrvno udeležbo – poglobljanje, občutenje, interpretiranje, aktivno branje ... Črtomir Frelih daje, podobno kot sveti Avguštin v *Izpovedih*, osebni zgled za introspekcijo. Gledanje njegovih risb zato ni samo estetski užitek, temveč tudi motiv za pogled vase, samoopazovanje, notranji dialog in razmislek. Bolj kot uvid in prepoznanje je pomembno občutenje in doživetje.

V ekspresivnih figurah lahko zaslutimo avtorjevo naklonjenost do eksistencializma. Ta filozofska smer odpira vprašanja človeškega obstoja (eksistence), časovne omejenosti in enkratnosti človekovega bivanja ter neizbežnega konca – smrti. Vendar Frelihove risbe tragičnost, trpljenje, bolečine, strahove in dvome posameznika presvetlijo z žarki optimizma. Smisel bivanja, ki je pogosto tragično, absurdno in odtujeno, Frelih najde v ustvarjanju, posredno pa apelira na gledalca, da prepozna poslanstvo njegovega dela in udeleženja. Naslikane figure so zato simbolni avtoportreti in upodobitve slehernika, včasih pa tudi upodobitve duš, ki zapuščajo telo – v hrepenenju, sanjarjenju, razmišljanju, meditaciji, videnju ali smrti.

Motive minljivosti, začasnosti, negotovosti in naključnosti Frelih poudari s slikarskimi sredstvi. Risbe delujejo kot študije, kot hitre skice, kot nedokončane ali že zbledеле podobe, ki so včasih le grobo začrtane s spontano potezo in občutljivo risbo. Vznikanje in izginjanje podobe na krhkem papirju v ospredje postavi izhodiščno temo Frelihove figuralike: prehajanje med življenjem in smrtjo.

Figura, ki odhaja oziroma se dviga v nebo, ima svoj izvir v krščanski ikonografiji, v upodobitvah vnebovzetja. Tranzicija, prehod oziroma vnebohod niso samo dinamične spremembe telesnega položaja, temveč ilustrirajo tudi prehajanje človekove zavesti na višjo raven. Odhod drugam, v nebo, je mogoč samo s sočasnim odhodom z zemlje. Prehajanje v prostorskem smislu označuje kompozicijska diagonalna. Polet v nebo spremljajo vzneseni potegi čopiča, številne črtne poteze in brizgi barve, ki dopolnjujejo dinamiko diagonalne smeri. Prvinska poteza sledi organskemu porajanju figure in označuje prevlado čustev nad razumom.

Transcendenco (presežno, nadčutno naravo) Črtomir Frelih išče tudi v risbah, ki se naslanjajo na religiozne in duhovne vsebine. To so predvsem upodobitve (trpečega) Kristusa, pa tudi figure, upodobljene v trenutku obračanja k Bogu (molitvi) ali zaziranju vase (meditaciji). Slikar zanemari večino detajlov, ki bi podobe preveč približali stvarnemu. Obrazi so prazni – obrnjeni so navznoter. Barva, ki se zgosti na telesih figur na mestih notranje napetosti, ter energična risba, poudarita notranjo moč figure. Spiritualen značaj nakazujejo modrikasti odtenki. Upodobitev Križanega v ječi vzbudi več

Človeška pokrajina, pastel, akvarel, vosek, 38 x 53 cm, 2010

trpkosti, saj le negotova svetloba od zadaj daje slutiti nekaj upanja. Figura s sklonjeno glavo v mračni pokrajini z gozdom izraža podoben brezup.

Slutnja smrti je še bolj prisotna na horizontalnih kompozicijah. Gomile teles in kosti, ležeče na zemlji, oblikujejo relief mračne pokrajine. Črno sonce se spreminja v brezno črnega obupa. Telesa se lomijo pod težo temnega nevihtnega neba. Bele postave se spreminjajo v bele kosti. Človeške figure so le še fragmenti, razmetani po polju.

Črno risbo z ogljem, bele pastelne poteze ter akrilne nanose različnih svin včasih spremljajo topli zemeljski ali hladni zeleni toni. Pretehtane kompozicije in dramatične svetlo temne kontraste dopolnjujejo naključne oblike, ki jih ustvarja razlita barva. Razkranjanje snovnega telesa avtor likovno izraža z vse bolj abstrahirano slikarsko vizijo.

Včasih so mrtvece, preden so jih položili v grob, zavili v povoščene prte. Črtomir Frelih s slojem voska premaže risbe. Tako ne zaščiti le papirja in poveča obstojnosti barv, temveč, v prenesenem pomenu, figure dokončno pospremi v višje onostranstvo – iz otipljive ateljejske stvarnosti v svet umetnosti. Slikarstvo je vedno samo vtis, samo privid resnice. Črtomir Frelih se ne postavlja v vlogo vsevednega pripovedovalca. Zato so tudi Figure vmes impresije. Impresije slikarjevih (samo)izpraševanj, slutenj, strahov, želja, bojazni in hrepenenj.

¹ James Elkins: *What Painting Is*, New York: Routledge, 1998